

Zpráva z odborného programu 85. kongresu EAS

Prof.MUDr.Kateřina Štechová, Ph.D., Interní klinika UK 2.LF a FN v Motole

Vše souvisí se vším

Program kongresu byl opravdu nabitý a nebylo samozřejmě v lidských silách stihnout vše. Vybírala jsem si tedy, stejně tak jako asi většina účastníků, příspěvky podle svého hlavního odborného zaměření a tím je diabetologie – endokrinologie. Zaujaly mne ale i příspěvky týkající se nějak mých dalších odborných specializací, kterými jsou imunologie a genetika. Sice se jim nyní nevěnuji aktivně, ale snažím se zůstat orientovaná. Kongresové přednášky byly vesměs zaměřeny na základní molekulární mechanismy a studie na zvířecích modelech a rozhodně mě obohatily – připomenula jsem si, že vše souvisí se vším a člověk se má stále co učit.

Metabolické následky konzumace sycených sladkých nápojů

Asi nejvíce mne zaujal příspěvek, který nebyl vůbec molekulární, ale velmi praktický.

Přednesl jej doktor Benoit Arsenault z Kanady. Název zněl: „SSBs:A simple lifestyle marker associated with cardiometabolic health“. Přiznám se, že jsem neznala význam zkratky SSBs. Teď už vím, že to znamená „Sugar Sweetened Beverages“ čili slazené nápoje. Doktor Arsenault upozornil, že v zemích, které si tradičně spojujeme s problémem obezity vzniklé v důsledku nízké pohybové aktivity a vysoké konzumace jídel v tzv.“fast foodech“ (především USA, ale i Kanada či Austrálie), aktuálně prodej SSBs klesá. Na vzestupu je naopak v zemích, jako jsou Chile či Saudská Arábie. V těchto zemích je vzestupný trend týkající se konzumace SSBs následován vzestupem výskytu diabetu 2.typu (DM2) a obezity.

Dr.Arsenault nezmiňoval situaci v ČR, obávám se ale, že by byla obdobná...Představil rovněž recentní výsledky velké studie, která na více než 20 tisících účastníků zkoumala souvislost velké (každodenní) konzumace sycených SSBs a vzniku kalcifikací v koronárním řečišti u asymptomatických dospělých (výsledky byly již též publikovány, viz. *Chung S et al., 2016*). Je důležité si také uvědomit (jak mimo jiné vyplynulo z této studie), že větší konzumace SSBs znamená vyšší konzumaci sladkostí, ale třeba i alkoholu.

Podobným markerem z hlediska kardiovaskulárního rizika, jako je konzumace SSBs, který byl v přednášce rovněž zmíněn, je užívání tzv. „ultra-processed food“ tj. potravin obohacených různými barvivy, ochucovadly, potravin doslazených nebo dosolených. Nejsou to závěry překvapivé, ale o to více alarmující a navíc byly prezentovány způsobem, který posluchače zaujal.

Trénink buněk nespecifické imunity

Z „molekulárních přednášek“ bych zmínila pondělní sdělení prof. Netea z holandského Nijmegen, který je světoznámý svým výzkumem zánětu. Imunologickou paměť si samozřejmě správně spojujeme se specifickou imunitou, která se rozvíjí teprve u obratlovců. Nejnovější poznatky epigenetiky ale ukazují, že jistou imunologickou paměť, která může být dokonce transgeneračně přenosná, mohou mít i bezobratlí, ale například i rostliny. Velmi zjednodušeně jde o to, že buňky patřící k nespecifické imunitě mohou být „vytrénovány“ k nějaké reakci a pak jsou schopny ji na příslušný podnět vykonat, a to i s časovým odstupem. Logicky se nabízí otázka - týká se to i obratlovců a tedy i člověka? Prof. Netea prezentoval důkazy, že ano. A jakým způsobem mohou být buňky trénovány? Například tak, že různé metabolity působí jako kofaktory enzymů podílejících se na epigenetických změnách a tyto pak mění genovou expresi.

Prof. Netea připravil svým sdělením výborné entré kolegovi prof. Libbymu z USA, který závěrečnou přednášku prvního pondělního bloku zaměřil na roli cytokinů a buněk nespecifické imunity (konkrétně neutrofilů a makrofágů) v procesu tvorby a hojení jizvy po infarktu myokardu. Nebyla to přednáška pouze teoretická, protože se zde rýsují i terapeutické možnosti (viz CANTOS study – the Canakinumab Anti-inflammation Thrombosis Outcomes Study – o blokaci prozánětlivého cytokinu IL-1beta pomocí monoklonální protilátky). Na otázku zánětu (konkrétně prozánětlivých cytokinů u pacientek s diabetem 1. typu a jejich provázanost s markery lipidového spektra) byl zaměřen i můj příspěvek, který jsem díky podpoře ČSAT mohla na tomto kongresu představit, a to v rámci tzv. Science At a Glance Presentations založených na ústní prezentaci e-posterů (kromě toho byla na kongresu ke zhlédnutí řada „klasických“ posterů).

V sekci Inflammation, Immunity, Infection II mne zaujaly dva příspěvky, jeden z Nizozemí a druhý ze Švédska, týkající se aterosklerózy a střevního mikrobiomu. Střevní

mikrobiom je samozřejmě provázán s naší stravou, má ale vliv na chování našeho imunitního systému, na rozvoj aterosklerózy a celkově na naše zdraví.

Zkrátka – jak jsem zmínila v úvodu - vše souvisí se vším a přesně o tom byl 85. kongres EAS, který účastníkům nabídl zajímavý a podnětný program v krásném prostředí Prahy.